

POLITIČKA I EKONOMSKA SARADNJA KINE I ITALIJE Perspektive i izazovi

Ključne reči:

Kina, Italija, Mediteran, geopolitika, geoekonomija, partnerska diplomatija.

Autor:

Slobodan Popović je doktorand na Fakultetu političkih nauka, Univerzitet u Beogradu.

Korespondencija:

slobodan.popovic@fpn.bg.ac.rs

Oblast:

Međunarodni odnosi

Rezime:

Realizovanjem ciljeva „politike reforme i otvaranja“, NR Kina postavlja solidnu osnovu i daje realni podsticaj svom planiranom izrastanju u globalnu supersilu. Kao jedan od osnovnih i strateških ciljeva, prepoznaje se neophodnost da NR Kina stvori globalnu mrežu partnera. Ova mreža partnera njoj je značajna iz više razloga, a među kojima možemo izdvojiti kinesku ambiciju da od strane međunarodne zajednice ne bude percipirana kao zemlja izazivač, već da bude doživljena kao zemlja čiji razvoj predstavlja direktan doprinos obezbeđivanju globalne bezbednosti i razvoja. Za potrebe našeg rada istražujemo saradnju koju NR Kina razvija sa Italijom kako na bilateralnom, tako i na multilateralnom nivou, prevashodno u okvirima Evropske unije. Analiziranjem toga kako Italija doživljava kinesku „Inicijativu pojas i put“, istovremeno istražujemo opseg i način na koji saradnja ovih dveju zemalja utiče na razvoj kineskog pomorskog geopolitičkog kursa i kineskog geopolitičkog i geoekonomskog pozicioniranja ne samo na Mediteranu već i globalno.

DOI:

10.5937/politeia0-32873

Datum prijema članka:

10.04.2021.

Datum prihvatanja članka za objavljivanje:

23.06.2021.

UVOD

Globalna bezbednosna arhitektura i ravnoteža snaga podležu određenim promenama koje oslikavaju političku snagu, vojnu i ekonomsku moć zemalja u razvoju, zbirno združenih u njihovim strateškim delovanjima. Među ovim akterima, kao što su Indija, Brazil i Kina, koji donose novi dinamizam i nepoznanice unutar i ka međunarodnoj zajednici, Kina je, upravo, delatnik o kome se najviše debatuje. Razlog je u tome što se Kina doživljava kao najasertivniji, ali i najranjiviji činilac, jer je iz sasvim drugačijeg sistema vrednosti od onog na kojim je baziran Zapad, uspela da postane druga ekonomija sveta, jedan od najvećih finansijera spoljnog duga SAD i najveća trgovačka sila. „Pletenjem“ mreže globalnih partnera, pre svega ekonomskim, ali i političkim sredstvima, Kina stvara pogodnu atmosferu ne samo za dalju realizaciju svojih nacionalnih interesa već i atmosferu koja će pogodovati demonstraciji kineske tvrde, meke, strukturalne i odnosne moći. Realizacijom ovih ciljeva, rukovodstvo Komunističke partije Kine (KP Kine) drži ubeđenje da će tim putem kinesku „politiku reforme i otvaranja“ učiniti održivom, te prilagodljivim i neophodnim delom globalnog razvoja. Međutim, u procesu planiranog izrastanja u globalnu supersilu, NR Kina suočava se sa brojnim bezbednosnim i ekonomskim izazovima. Za kinesku stranu ti izazovi proističu iz hegemonске politike moći, kao zaostavštine hladnoratovskog mentaliteta, terorizma, siromaštva, te piratstva kojem su izložene pomorske linije komunikacija, odnosno „žile kucavice“ globalnog razvoja (Ministry of National Defense of the People's Republic China, 2019).

Vršeći analize kineske pozicije u

međunarodnim odnosima, Džang Venmu (Zhang Wenmu) kao odgovarajuće delovanje preporučuje jačanje kineske vojne moći do obima da štiti celokupan prostor na kome se protežu kineski nacionalni interesi (Dossi, 2010: 5). Imajući na umu da su kineski nacionalni interesi globalnog dometa, o čemu svedoči i kineska „Inicijativa pojas i put“, možemo zaključiti da bi po razumevanju ovog autora NR Kina trebalo da postane globalno dominantna vojna sila ili sila koja će imati dovoljno vojnih sredstava – ljudstva i naoružanja, koje će moći da rasporedi i mobilise i time zaštiti svoje nacionalne interese. Budući da NR Kina globalno delovanje bazira prvenstveno na geoekonomskim premisama, svoje vojno delovanje može predstaviti i kao sasvim razumljivo i legitimno obezbeđivanje zemalja domaćina, odnosno, primalaca kineskog kapitala. Rendal Šveler (Randall Schweller) ističe da što jedna zemlja postaje moćnija, to je ona voljnija da elementima tvrde moći brani svoje nacionalne interese (Schweller, 2008: 24). Kineski teoretičari naglašavaju da je prirodna obaveza NR Kine da štiti svoje materijalne i nematerijalne resurse koje je investirala sa ciljem obezbeđivanja globalnog razvoja i pospešivanja globalne međupovezanosti (Zhang, 2006: 21). Prateći ovu logiku, dolazimo do zaključka da je NR Kina napustila koncept „Središnjeg carstva“ i prilagodila se uslovima poslovanja neraskidive globalne međupovezanosti (Mitrovic, 2019: 9). Međutim, kineske ambicije pospešivanja dalje međupovezanosti na globalnom nivou, pojedini teoretičari predstavljaju kao izazov po međunarodnu bezbednost, predočavajući činjenicu da Kina nije demokratija u zapadnom smislu reči. Tomas Ambrozio (Thomas Amborsio) insistira na činjenici da NR Kina promovise nedemokratske vrednosti i time preti da

uruši međunarodni politički i ekonomski poredak od kog je i sama profitirala i uspešno realizovala brojne ciljeve „politike reforme i otvaranja“ (Ambosio, 2008). Pored toga, ističe se da NR Kina ekonomskim akcijama ne doprinosi globalnom razvoju, već razvoju zemlje, a pre svega razvojne ekonomije hvata u „dužničku zamku“, što posle može postaviti kao osnovu za realizaciju daleko važnijih geopolitičkih i geoeekonomskih ciljeva na teritorijama tih zemalja.¹ Kao ilustrativni primeri, navode se Tadžikistan i Šri Lanka (Zhixin, 2018). Sa druge strane, susrećemo se i sa argumentima koji naglašavaju da kinesko strateško delovanje ne predstavlja izazov za razvojne ekonomije. U tom smislu, izdvaja se istraživanje koje je sprovedla Rodijum grupa (*Rhodium group*). Po ovom istraživanju, Kina je preko 20 zemalja otpisala, ili ponudila daleko bolje uslove otplate kredita u vrednosti od 50 milijardi američkih dolara (Kratz, Rhodium Group, 2019).

Na koji način jedna zemlja doživljava kineske ambicije da postane i bude prihvaćena kao benevolentna globalna supersila, direktno zavisi od strateških interesa, bezbednosnih zamisli i nivoa ekonomskog razvoja te iste zemlje. Na ovom mestu, svakako, ne smemo ispustiti iz vida i geografsku poziciju, rudna bogatstva, hidro i vetro potencijale, kao i brojnost populacije te iste zemlje. Italija, u ovom smislu, ne predstavlja izuzetak. Kao država koja se

geografski nalazi na Mediteranu, država osnivač Evropske unije, članica grupacije sedam najrazvijenih zemalja sveta (G7), ali i država koja je pogođena migrantskom, dužničkom i zdravstvenom krizom, u potrazi je za novim ekonomskim partnerima, izvorima stranih direktnih investicija, ali i tržištima na kojima će moći da plasira svoj kapital, usluge i savremenu tehnologiju. Dakle, italijanska geografska pozicija, političke i ekonomske ambicije u spregnutom delovanju sa kineskim deviznim rezervama² i državnim merama regulisanim tržištem sa ogromnom apsorpcionom snagom, predstavljaju realne faktore koji donose brojne nove mogućnosti, ali i nepoznanice u odnosima Kine i Italije.

POZICIJA ITALIJE PREMA „INICIJATIVI POJAS I PUT“ KAO NOVOJ KINESKOJ RELACIONISTIČKOJ PERSPEKTIVI I PARADIGMI ZA MEĐUNARODNU ZAJEDNICU

Višedecenijskim sprovođenjem „politike reformi i otvaranja“, Kina je uspela da u određenoj meri promeni svoju vojnu, tehnološku, infrastrukturnu i ekološku sliku. Uspešnost ovih reformi rezultirala je činjenicom da je Si Đinping (Xi Jinping) 2013. godine međunarodnoj zajednici ponudio ambicioznu „Inicijativu pojas i put“, koja se sastoji iz kopnenog (*Silk Road Economic Belt*) i pomorskog dela (*21st Century Maritime Silk Road*). Prema programskim dokumentima, u „Inicijativi“ se izdvajaju sledećih pet oblasti kao prioritete za razvoj saradnje: 1. usaglašavanje političkih interesa zemalja lociranih duž „Inicijative“; 2. ubrzanje protoka dobara između Azije, Evrope, Afrike i Latinske Amerike; 3. neprekidna trgovina; 4. finansijsko povezivanje zemalja i 5. ojačavanje

1 Narativ o kineskoj diplomatiji dužničke zamke za kineske teoretičare vezuje se za indijskog istraživača Brama Čelaneja (Brahma Chellaney) i njegov rad *China's Debt-Trap Diplomacy*. Od tada, na delu je process veoma agresivne internacionalizacije, promocije i politizacije narativa po kome kineska spoljna politika nije ništa više do alatka za realizaciju sebičnih kineskih nacionalnih interesa, iako je NR Kina pri Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), otvorila Centar za razvoj kapaciteta (). Cilj ovog Centra jeste edukacija i treniranje eksperata koji će direktno odlučivati da li će, u kojoj meri i u kom obliku određena zemlja uzimati kredite. (Xu, 2020).

2 Kineske devizne rezerve iznose preko tri triliona američkih dolara (Trading Economics, 2020).

međuljudskog povezivanja (National Development and Reform Commission, 2017). Oslikavajući kinesku kulturu, tradiciju, strateško i diplomatsko razumevanje stvarnosti, ova interkontinentalna i transformativna inicijativa, pokrenula je niz kontroverznih pitanja o svom sadržaju, ciljevima i održivosti (Sun, 2018). Mitrović ističe da će za realizaciju „Inicijative“, kao veoma moćnog kineskog impulsa u daljem osnaživanju globalne vladavine, kojim će se povezati preko 4 milijarde stanovnika i stvoriti tržište sa kojim u pogledu obima i vrednosti neće moći da se poredi nijedna do sada realizovana inicijativa, razvojni plan ili neka druga platforma za produblјivanje međudržavne saradnje, biti potrebno nekoliko decenija (Mitrović, 2018). Sa druge strane, ističe se da ova geopolitička i geoe ekonomska inicijativa nije održiva, budući da NR Kina ne raspolaže zahtevajućom količinom sredstava, te da ona ne predstavlja ništa više nego „običan san“. Pritom, uspešnost realizacije „Inicijative pojas i put“ u velikoj je meri ograničena i činjenicom da zemlje koje se nalaze duž nje, već imaju razvijenu veoma duboku i široku političku, ekonomsku, bezbednosnu i kulturnu saradnju sa SAD, te da za sada ne postoje jasni dokazi kojima se tvrdi da su one voljne da promene percepciju međunarodnog poretka (Shapiro, 2017). Takođe, ne može se očekivati da će SAD pasivno posmatrati strateško delovanje Kine i pritom joj dozvoliti da izazove poredak koji je SAD uspostavljao kao pobednik hladnog rata. Kao ilustraciju američke potvrde da neće pasivno posmatrati kinesko aktivno postavljanje u sistemu globalne vladavine i kreiranje novih struktura međudržavnih odnosa, izdvajamo dodatno osnaživanje ekonomskih, političkih i vojnih partnerstava sa saveznicama. Naime, na samitu G7 održanom u junu 2021, SAD su sa svojim saveznicama najavile pokretanje

inicijative „Izgradimo bolji svet“ (*Build Back Better World – B3W*), koja ima za cilj obezbeđivanje sredstava za globalni razvoj, odnosno za infrastrukturnu modernizaciju, borbu protiv klimatskih promena, rodnu ravnopravnost i tehnološko osavremenјivanje, pre svega zemalja u razvoju (The White House, 2021). Sasvim razumlјivo, ovom inicijativom SAD i njene saveznice pokušavaju da stvore geostratešku i vrednosnu ravnotežu u odnosu na kinesku „Inicijativu pojas i put“. Pored toga, zapadni svet konstantno vrši pritisak na NR Kinu zbog navodnog narušavanja ljudskih prava, odnosno prava Ujgura, nekada većinskog naroda u Sindangu, prilikom čega se svaka vrsta kineskog objašnjenja i/ili delovanja poistovećuje sa izazivanjem globalne bezbednosti i razvoja.³ Kina je realizovanjem rezultata „politike reformi i otvaranja“ merenim tehnološkim razvojem probudila dodatno podozrenje SAD. Ovo se najpre ogleda u ambicijama SAD da kroz razne vrste pritisaka osporavaju i sprečavaju saradnju koju zemlje širom sveta žele da ostvare sa Kinom u razvoju 5G infrastrukture i telekomunikacija. Naime, SAD ambiciju da dominiraju u razvoju 5G mreže pravdaju konceptom „čistih mreža“ (*clean network*) definisanim u okviru dokumenta „Kriterijumi za bezbednost i poverenje u telekomunikaciji“ (*Criteria for Security and Trust in Telecommunications Networks and Services*), izrađenog od strane Centra za strateške i međunarodne studije na zahtev Trampove administracije. Ovaj dokument predstavlja se kao nadogradnja

3 Takođe, EU je obnarodila svoju inicijativu *Global Gateway*. Inicijativu je javnosti predstavila Ursula fon der Lajen prilikom redovnog obraćanja Evropskom parlamentu. Cilj inicijative jeste zaprećavanje širenja političkog i ekonomskog uticaja NR Kine, te otklanjanje prevelike zavisnosti EU od strateških ciljeva SAD. Po njenim rečima, cilj EU jeste stvaranje povezanosti, a ne međuzavisnosti (Fleming & Khan, 2021).

Praških predloga (*Prague Proposals*) i EU 5G Toolbox (US Department of State 2020). Po ovom dokumentu i konceptu „čiste mreže“, kineske kompanije ne ispunjavaju kriterijume i samim tim iz razloga državne bezbednosti, SAD su sprečavale da kineske kompanije učestvuju u razvoju pete generacije telekomunikacione industrije na teritorijama drugih država. Pod okriljem državne bezbednosti naglašavano je da kineske kompanije rade na uštrb globalnog razvoja i širenja demokratskih vrednosti, a potpomažu razvoj malignog uticaja autoritarnih sistema. Uostalom, zvanični stav SAD jeste da se kineske kompanije ne smeju povezati na telekomunikacionim mrežama koje razvijaju SAD. Kineske kompanije predstavljaju veliku opasnost po nacionalnu bezbednost SAD i ne smeju da učestvuju u pružanju telekomunikacionih usluga ka SAD i od njih (*Clean Path*) (US Department of State 2020).

Imajući na umu da se „Inicijativa pojas i put“ finansira kineskim kapitalom, može se razumeti i kao kineska ambicioznost da kulture koje ne čine sastavni deo homogenizovanog Zapada ne predstavljaju izazivače po međunarodnu bezbednost, već podjednako važan deo međunarodne zajednice. Budući da su strateški koraci realizacije unutrašnje i spoljne politike država neraskidivo povezani i međusobno nadopunjujući, po čemu Kina nije izuzetak, „Inicijativu pojas i put“ možemo razumeti kao novi element KP Kine u kontrolisanju narastajućeg Han nacionalizma. Prema zapažanjima Lijeve (Donna Lee) i Hadsona (David Hudson), „Inicijativa“ kao diplomatski i praktični pristup bazirana je na tri karakteristike, počevši od činjenice da povezuje politička i ekonomska pitanja domaće i međunarodne ravni. Potom, sklapanje poslovnih dogovora na političkom

nivou, postalo je jedna od glavnih osobina kineskog spoljnopolitičkog ponašanja. Treće, javni interes predstavlja kolektivni izraz privatnih interesa (Lee and Hudson, 2014: 344). Uspešnost jedne zemlje da sebe predstavi i da bude prihvaćena kao globalni lider direktno zavisi od toga da li ta država može međunarodnoj zajednici pružiti vrstu i količinu javnih dobara koju ne može obezbediti ni jedna druga država na svetu. U tom smislu, kineska teoretičarka Sun ističe da „Inicijativa“ predstavlja praktičnu primenu, razvoj i proveru koncepta „4 poverenja“ (*Four Cinfidences*). Ovaj koncept Si Đinping uveo je na obeležavanju 95. godišnjice KP Kine. Cilj ovog koncepta jeste da Kina poveća poverenje međunarodne zajednice u njen odabrani razvojni model i putanju, institucije, teorije i tradiciju (Sun, 2018; 2020). Dakle, ostvarivanjem saradnje sa međunarodnim partnerima, pridržavajući se principa ovog koncepta, NR Kina želi da prikaže dva aspekta svoje moći: materijalni i administrativni. Prvi aspekt prikazuje potencijale državne moći, dok drugi prikazuje koliko se ti potencijali mogu transformisati u realne adute jedne države (Schweller, 2008: 13). Imajući u vidu oblasti koje su određene kao prioritetne za razvoj saradnje, sasvim je jasno da „Inicijativom pojas i put“, NR Kina želi da proširi i učini još čvršćom svoju mrežu globalnih partnera, a da pritom ne izazove dodatno podozrenje SAD. Velikim delom Kina to čini proklamativno se pridržavajući „Novog koncepta bezbednosti“, koji je baziran na međusobnom poverenju, zajedničkoj koristi, jednakosti partnera i usaglašavanju različitih interesa (Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, 2002). „Novi koncept bezbednosti ima instrumentalnu ulogu u kineskim inicijativama stvaranja relacionističkog tipa globalne vladavine, u kojoj će Kina zauzeti

poziciju za koju veruju da joj pripada po njenoj kulturi, tradiciji, ekonomskoj, političkoj i vojnoj moći. Geopolitička dimenzija „Inicijative pojas i put“, jasno je vidljiva sa aspekta njenog geografskog protezanja. Naime, ovom inicijativom NR Kina premrežava i evroazijsku kopnenu masu i povezuje Pacifik sa Karipskim basenom preko Indijskog okeana i Mediterana, čime nudi sasvim drugačija razumevanja prostora geopolitički određenih kao Srce sveta (*Hertland*) i Obod (*Rimland*).⁴ Za cilj ovog rada, mi ćemo istražiti talasokratsku geopolitičku dimenziju NR Kine, odnosno kako je ona „oblikovana“ saradnjom Kine i Italije.

Tokom istorije, osim određenih perioda za vreme Dženg Heovih (Zheng He) putovanja, Kina je zanemarila talasokratsku geopolitičku dimenziju, i time u brojnim oblastima ograničila mogućnosti svog razvoja, što je rezultiralo da bude meta evropskog kolonijalizma. Ovakav način poimanja globalnog geopolitičkog poretka promenjen je 2015. godine, kada je Državni savet NR Kine objavio prvu zvaničnu vojnu strategiju Kine. Po slovu ovog dokumenta, napušta se zastareli mentalitet po kome je kopno važnije od mora u bezbednosnom smislu i da će NR Kina ojačavati poziciju u zaštiti svojih talasokratskih interesa, prava i obaveza. Pritom, naglašena je i želja za što snažnijom kineskom međunarodnom saradnjom u ovoj oblasti (The State Council of the People's Republic of China, 2015). Dakle, rukovodioci Kine vršenjem analiza utvrdili su da je nedostajući element za uspešnu realizaciju kineskih nacionalnih interesa, upravo razvijena talasokratska geopolitička dimenzija, tj. mornarica

4 Detaljnije o ovim konceptima videti u, Zoran Kilibarda, *Osnovi geopolitike*, Službeni glasnik, Beograd, 2008.

globalnog dometa (*blue water navy*). Prema mišljenju kineskog teoretičara Nija (Ni Lexiong), ovaj geopolitički zaokret predstavlja sasvim očekivani strateški korak u kineskom postanju moderne pomorske države (*paese marittimo contemporaneo* – 现代海洋国家 – *xian dai haiyang guojia*) od nekadašnje poljoprivredne i zatvorene zemlje (Dossi, 2018: 113). Ovaj geopolitički zaokret, bio je praćen ili je izazvao niz drugih promena u kineskim vojno-pomorskim strategijama i demonstraciji moći (*power projection capabilities*). U tom smislu, Nan Li, ekspanziju kineskih talasokratskih strategija i interesa deli u tri faze. U prvoj fazi, koja je trajala do osamdesetih godina XX veka, kineska odbrana je bila fokusirana na kinesko priobalje (近岸防御 – *jin'an fangyu*). Tokom druge faze, kineska pomorska strategija za cilj je imala aktivnu odbranu ivičnih mora (近海积极防御 – *jinhai jiji fangyu*). U trećoj fazi, pažnja kineskih stratega usmerena je na zaštitu dalekih mora i stvaranje mornarice globalnog dometa (远海作战 – *yuanhai zuozhan*) (Nan, 2009).⁵ U izveštaju koji je podnet Kancelariji sekretara odbrane SAD za 2020. godinu, pod nazivom „Vojni i bezbednosni razvoj Kine 2020“, ističe se da trenutno razvijeni kapaciteti Kini prevashodno pružaju mogućnost da se fokusira na prevazilaženje regionalnih izazova, i pored kineskog istrajavanja na dualnoj (vojno-civilnoj) upotrebi plovila (Office of the Secretary of Defense – USA, 2020). Uostalom, NR Kina fokusirana je na preuzimanje ili iznajmljivanje trgovačkih luka, kao što su Pirej, Rotterdam, Valensija, Antverp, dok za sada ima samo jednu pomorsku vojnu bazu u Džibutiju. Po kineskom razumevanju, modernizovane luke preduslov su za ubrzanje ekonomske globalizacije i protok kapitala,

5 Veoma je zanimljivo da jedino treća faza u sebi sadrži karaktere za vođenje rata 作战 – *zuo zhan*.

dobara, ljudi i usluga, dok pomorske vojne baze služe materijalnoj zaštiti trgovačkih luka i globalnih lanaca snabdevanja, a ne za ostvarivanje kineske vojne dominacije na globalnom nivou.⁶ Takođe, modernizacija trgovačkih luka širom sveta i obezbeđivanje njihove zaštite, ima veliku važnost za održivi razvoj Kine, budući da je u Kini locirano 14 od 20 najprometnijih kontejnerskih luka (Jihong, 2018). Praćenjem kursa pomorske ekspanzije, NR Kina istovremenim ojačavanjem saradnje i odvracanjem država da izazivaju kineske ambicije stvara atmosferu u kojoj će moći daleko lakše da realizuje svoje nacionalne interese, što se predstavlja kao kineski način podizanja nivoa transparentnosti prilikom realizacije projekata u okviru „Inicijative pojas i put“.

Postavlja se pitanje da li NR Kina kroz „Inicijativu pojas i put“ može da ojača saradnju sa Italijom, a posredstvom ove saradnje i saradnju sa EU? Italija je jedina članica EU koja je sa NR Kinom potpisala Memorandum o razumevanju o saradnji u okviru Ekonomskog pojasa svile i Pomorskog puta svile za 21. vek. Međutim, ovaj memorandum nije pravno obavezujući kao što su ratifikovani međunarodni sporazumi. Stoga, Kuo naglašava da realizacija ciljeva definisanih ovih memorandumom u najvećoj meri zavisi od „dovrtljivosti“ Italije da u odnosima sa Kinom ne bude država koja će samo štiti svoje nacionalne interese, već i da bude pouzdan kineski partner u zapadnoj hemisferi (Kuo, 2019). Takva strategija dovrtljivosti za Italiju, ali i Kinu od velikog je značaja, jer su obe strane potpisivanjem ovog memoranduma uvidele potencijal međusobne saradnje u ostvarivanju dalje

infrastrukturne, međuljudske, ekonomske, bezbednosne i političke povezanosti između Azije i Evrope, kao gradivnih delova stvaranja atmosfere međusobnog razumevanja i usaglašavanja i približavanja zajedničkih i neretko protivrečnih interesa. U skladu sa tim, ovim memorandumom dve strane usaglasile su se da će deo svojih resursa u međusobnoj saradnji usmeriti ka stvaranju jedinstvenog okvira međusobne povezanosti „Inicijative pojas i put“, Transevropske transportne mreže i Platforme za povezivanje EU i Kine (The Government of the Italian Republic, 2019). Dakle, dve strane žele da stvore jedinstven pogled na poslovnu praksu, ojačavanje globalne međupovezanosti i multilateralizma, kao i na koncept obostrane koristi. Sasvim razumljivo, time se stvara solidna baza za unapređenje odnosa u drugim sferama, naročito u oblastima koje se direktno tiču pitanja zaštite ljudskih prava. Iz toga sledi da dve strane potpisivanjem ovog memoranduma uspostavljaju okvire za harmonizaciju i sinergiju međusobnih interesa, čime daju zajednički doprinos održivom razvoju. Kao glavni metod za realizaciju ciljeva ne samo definisanih ovim memorandumom, već i ciljeva za dalje unapređenje međusobne saradnje, dve strane odabrale su konsultacije, pregovore i dijalog. Ovo je od naročitog značaja za ambicije NR Kine da se njene strategije na sasvim drugačijim postulatima i terminima određuju u okviru EU normativnog okvira. Pored toga, Kina stvara sebi dodatni prostor za saradnju sa članicama EU na teritorijama drugih država.

Pragmatičnim pristupom u razvijanju saradnje sa Kinom, Italija istovremeno zauzima i stav pragmatičnog delanja u projektima koji se direktno podvode pod „Inicijativu pojas i put“. Ovo je potvrdio i Đuzepe Konte (Giuseppe Conte), izjavivši da

6 Kada je reč o instaliranju pomorskih vojnih baza NR Kine, Dingli (Shen Dingli) ističe da instalacija ovih baza predstavlja ne samo ideju već i praksu koju Kina ne sme zanemariti, sve dok je u skladu sa međunarodnim javnim pravom (Jihong, 2018).

„Inicijativa“ može predstavljati dodatni izvor i podršku u naporima Italije da prevaziđe brojne krize, koje prete njenoj ekonomskoj, političkoj, institucionalnoj i sveukupnoj društvenoj stabilnosti (Global Times, 2019). U tom smislu, Italija doživljava „Inicijativu pojas i put“ kao novi motor italijanskog razvoja sve dok joj obezbeđuje strane direktne investicije i nova tržišta za izvoz evropskih standarda poslovanja, menadžerskih veština, zelene savremene tehnologije, poljoprivrednih dobara, ali i luksuznih italijanskih proizvoda. Prateći ovu logiku stvari, on je pozvao kineske investitore da investiraju u modernizaciju italijanskih luka u Đenovi, Trstu, Tarantu, Veneciji i Siciliji (Global Times, 2019). Sasvim je razumljivo da Italija očekuje od Kine da se ona u tom procesu pridržava evropskih standarda definisanih u okviru Evropske regulative o nadzoru stranih direktnih investicija (*European FDI Screening Framework Regulation*) (Fallon, 2021).

Ostvarivanjem mogućnosti da bude strateški pozicionirana i u italijanskim lukama, NR Kina kreira prostor za dalji geopolitički i geoekonomski uticaj ne samo na Mediteranu već i u jadranskoj regiji. Tim putem NR Kina bi za sebe stvorila daleko bolju poziciju da postane još uticajniji faktor u kreiranju globalne bezbednosne arhitekture. Velikom delom, NR Kina ovo ostvaruje u saradnji sa Italijom, jer Peking postaje element u pomorskom povezivanju Italije sa drugim zemljama. Kao ilustrativni primer uzima se saradnja koju Kina ostvaruje sa Udruženjem luka severnog Jadrana (*North Adriatic Ports Association – NAPA*), koje su osnovale Slovenija, Hrvatska i Italija. Posredstvom saradnje sa lukama u Veneciji i Trstu, Kina ostvaruje i saradnju sa lukama Kopar u Sloveniji i lukom Rijeka u Hrvatskoj, budući da su one NAPA članice. Osnivanjem ovog udruženja, uključene

strane usaglasile su se da se modernizacija postojeće i izgradnja nove infrastrukture neće odnositi samo na luke, već i na železnice, auto-puteve i druge logističke čvorove koji mogu doprineti ubrzanju protoka dobara, ljudi, kapitala i usluga, ali posredstvom ovih luka. Ovo je NR Kina doživela kao veliku priliku i poziv za izvoz njenih viškova u industriji čelika, stakla, cementa i radne snage, jer je NR Kina sa uključenim stranama potpisala i niz sporazuma o izgradnji višenamenskih platformi u Veneciji, Margeri, Raveni, Trstu i Kopru (Mitrovic, 2014; 2016). Kada je konkretno reč o modernizaciji luke Venecija, ona je podrazumevala konstrukciju *offshore* terminala na udaljenosti od osam nautičkih milja, koji ima kapacitet da istovremeno primi tri kontejnerska broda savremene generacije, čime su uključene strane rešile i problem plitkog gaza od 12 metara. Ovim putem, luka Venecija postala je daleko konkurentnija u pomorskoj trgovini i globalnim lancima snabdevanja. Modernizacija luke Venecija ostvorena je kroz partnerstvo i zajedničko ulaganje kinesko-italijanskog konzorcijuma 4C3, na čijem se čelu nalazi *China Communication Construction Company Group*. Za potrebe modernizacije dve strane uložile su preko četiri miliona američkih dolara (Cuscito, 2017). Kina je ovu saradnju odredila kao svoj veliki trofej, budući da je na tlu zemlje članice EU izgradila visoko modernizovan infrastrukturni projekat. Takođe, NR Kina za ovo veruje da je podiglo nivo poverenja EU u kineske sposobnosti konstrukcije savremene i na visokom nivou bezbedne infrastrukture, uz poštovanje međunarodnim standardima definisanih principa o zaštiti intelektualne svojine. Bi Šudujen (Bi Shujuan) naglašava da modernizacija luke Venecija pruža ne samo podstrek u daljem produbljivanju odnosa i ojačavanje saradnje između Italije i Kine već i

veliki podsticaj daljem ekonomskom razvoju i investicionoj klimi Italije, jer poboljšava njene veoma oskudne infrastrukturne performanse (Kratz, 2017). Takođe, realizacijom ovog projekta kineska strana ostvarila je višestruku dobit. Pored predstavljanja sebe kao veoma pouzdanog partnera u realizaciji ovako komplikovanih projekata, ističe se i mogućnost da se Peking dodatno geopolitički i geoekonomske pozicionira na teritoriji EU, povezujući luku Venecija sa lukama Pirej, Rotterdam, Antverp i Valensija. Tim putem, Peking bi dao sasvim drugačiju dimenziju u geopolitičkom, geoekonomske i bezbednosnom razumevanju Mediterana, a samim tim uneo i nova pravila ponašanja u ovom delu sveta. Potom, ovim putem Peking sebi stvara dodatne mogućnosti za realizaciju „Inicijative tri mora“ (*Three Seas Ports Initiative*), kao veoma bitnog cilja koji je određen kroz združeno delovanje članica mehanizma Kina+16 zemalja Centralne i Istočne Evrope. Ova inicijativa predstavljena je 2016. godine tokom samita pomenutog mehanizma, i za cilj ima interregionalno povezivanje Jadranskog, Baltičkog i Crnog mora (Mitrović, 2016). Ukoliko Kina uspe u svojim namerama, evropski kontinent neće biti samo zaokružen i premrežen kineskim železnicama, auto-putevima, lukama, već i kineskim razumevanjem i metodama obezbeđivanja bezbednosti i usaglašavanja ekonomskih interesa. Ovakva postavka stvari na terenu budi dodatno podzorenje SAD. SAD imaju sasvim drugačiju sliku o formi, sadržini i opsegu saradnje koju ostvaruju Kina i Italija. U tom smislu, američki zvaničnici kažu da Italija ima legitimno pravo da razvija saradnju sa bilo kojom državom na svetu, ali da postoji velika razlika između ostvarivanja ekonomske, političke i bezbednosne saradnje sa Kinom i postajanjem dela „Inicijative pojas i put“, koja je bazirana na netransparentnosti,

nefer biznis praksama i nepoštovanju ljudskih prava (Horowitz, 2019, Bakota, 2020). Konstantno insistiranje SAD na činjenici da je Kina revizionistička država koja pretili stabilnosti već uspostavljenog političkog i ekonomskog međunarodnog poretka i globalnoj bezbednosnoj arhitekturi, može se analizirati sa nekoliko aspekata, počev od toga da i SAD nemaju jasno i na dugi rok definisanu strategiju o odnosima sa Kinom. Potom, može se analizirati sa aspekta da SAD posredno priznaju činjenicu da je Kina sada ta koja kontroliše ne samo loptu u utakmici, već se i velikim delom pita o pravilima suđenja. Takođe, podzorenje SAD velikim je delom podstaknuto i činjenicom da je Kina postala značajan činilac u sferama koje su nekada bile samo rezervisane za američke i evropske strateške i finansijske interese.

Veoma bitan aspekt u italijanskom postavljanju prema „Inicijativi pojas i put“, predstavlja i podatak da je Italija zemlja članica Azijske banke za investicije u infrastrukturi (*Asian Infrastructure Investment Bank*).⁷ Ova banka, koja raspolaže kapitalom od 50 milijardi američkih dolara, sa najavama da će dostići vrednost od 100 milijardi iste valute, predstavlja jedan od najznačajnijih izvora u finansiranju i realizaciji „Inicijative pojas i put“. U tom smislu, ova banka demonstrira kineske kapacitete strukturne moći, kreiranja sistema, kriterijuma i pravila u pozajmljivanju i investiranju novca (Mitrović, 2016B). Sa druge strane, učestvovanjem u radu ove banke, Italija, takođe, za sebe realizuje višestruke dobiti. Najpre, može aplicirati za projekte da budu realizovani na teritoriji Italije, ali takođe može u partnerstvu sa drugim članicama ili samostalno da realizuje

⁷ Pored Italije, države članice EU koje su i članice ove Banke jesu: Grčka, Španija, Portugalija, Nemačka, Rumunija, Belgija, Austrija, Danska, Finska, Francuska, Mađarska, Irska, Luksemburg, Malta, Holandija, Poljska i Švedska.

projekte na teritorijama drugih država. Tim putem, Italija sebi otvara mogućnosti da kreira nova i poboljšava konkurentnost postojećih tržišta na kojima će moći da plasira svoju radnu snagu, tehnologiju poslednje generacije, usluge, odnosno sve ono čime će obezbediti sebi ekonomski razvoj. Pored toga, članstvom u ovoj banci, Italija ostvaruje i uticaj na Kinu i njene metode poslovanja.

POLITIČKA I EKONOMSKA SARADNJA IZMEĐU ITALIJE I KINE – ISTORIJA, SADAŠNJOST I BUDUĆE PERSPEKTIVE

Odnosi Kine i Italije sežu u daleku prošlost, pre svega zasnivaju se na delovanju jezuita Matea Ričija (Matteo Ricci) i na njegovom uticaju na stvaranje mape sveta, ispisane kineskim karakterima iz 1602. godine. Takođe, Italija je učestvovala u „otimačini koncesija“ (*scramble for concessions*) za vreme Čing dinastije, kada je Kina kao poražena strana bila prinuđena da potpisuje nejednake ugovore. Italija je učestvovala u ovoj otimačini kao partner kolonijalističkim sislama u smirivanju Bokserskog ustanka (*Eight-Power Allied Expeditionary Force's*). Italija je zbog toga dobila koncesiju u Tjendinu. Za neke istraživače, učestvovanje ujedinjene Italije u ovoj „otimačini koncesija“, motivisano je trostrukim razlozima: želja za prestižom, želja za ispravljanjem dugogodišnjeg osećaja srama i potraga za neprijateljem kako bi se potvrdili dugo hvaljena „italijanska suština“ (*Italian essence*) i „italijanski duh“ (*Italian spirit*) (Marinelli, 2014). Đovani Andornino (Giovanni Andornino) ističe da kinesko-italijanska saradnja još uvek ne koristi sve mogućnosti koje su ponuđene kapacitetima osme i druge ekonomije sveta (Andornino, 2015). Ovo je, naročito, bilo vidljivo kada je izbila Svetska finansijska kriza, a potom i pandemija izazvana virusom korona.

Diplomatski odnosi dveju zemlja uspostavljeni su 6. novembra 1970. godine. Kroz istoriju dve strane su ojačavale međusobne bilateralne, a potom i multilateralne odnose i time produbljivale saradnju, ali i otvarale nova pitanja koja su zahtevala hitne, promišljene, te i na dugi rok isplative odgovore. Ovo je rezultiralo i potpisivanjem Sveobuhvatnog strateškog partnerstva 2004. godine, kada je tadašnji kineski premijer Ven Đabao (Wen Jiabao), posetio Italiju (Xinhua, 2019). Potpisivanje ovog tipa partnerstva govori u prilog tome da Kina u Italiji uživa visoki nivo strateškog kredibiliteta, ali i da Italija očekuje reciprocitet u kineskom ponašanju, koji odgovara nivou bliskih prijatelja. Potom, prilikom posete Si Đinpinga Italiji, dve strane su na visokom političkom nivou potpisale pomenuti Memorandum o razumevanju o „Inicijativi pojas i put“, kao i devetnaest drugih sporazuma o ekonomskoj, političkoj, kulturnoj, naučnoj i bezbednosnoj saradnji. Kina je naglasila da će se u odnosima sa Italijom pridržavati pravila koja su definisana Sveobuhvatnim strateškim partnerstvom i Principima miroljubive koegzistencije.

Kroz razvoj saradnje u brojnim oblastima, a koje određuju kao prioritetne i za obe strane korisne, dve strane žele da kroz dijalog deo svojih resursa usmeravaju ka podsticanju dalje muttipolarizacije međunarodnog poretka i postavljanje multilateralizma kao garancije mira, bezbednosti, naučnog razvoja i međunarodnog razumevanja. Kada je reč o visokoj političkoj saradnji, bitno je napomenuti da je bivši predsednik Italije Đorđo Napolitano (Giorgio Napolitano) bio prvi lider jedne zemlje iz zapadne hemisfere koji je posetio Kinu, nakon što je bilo objavljeno da je kineski disident Lju Sjaobo (Liu Xiaobo) postao dobitnik Nobelove nagrade za mir 2010. godine. Đorđo Napolitano posetio je

Kinu u veoma osetljivom trenutku njenih odnosa sa Zapadom, naročito sa aspekta zaštite i poštovanja ljudskih prava (Sferra Carini, 2014). Ovu istorijski posetu, možemo analizirati sa nekoliko aspekata. Najpre, možemo je posmatrati sa aspekta da Italija zauzima mekši i praktičniji stav prema pitanju ljudskih prava u Kini. Posle toga, možemo je analizirati sa aspekta da Italija ostavlja po strani pitanje ljudskih prava u realizaciji unosnih poslova sa Kinom. Međutim, bilo bi pogrešno tvrditi da je Italija u potpunosti zanemarila ovo pitanje, o čemu govori činjenica da je ono od strane Ivana Skalfarota (Ivan Scalfarotto) bilo postavljeno na dnevni red pre samog potpisivanja EU–Kina sveobuhvatnog investicionog sporazuma (*EU-China Comprehensive Investment Agreement*) (Politico, 2021).

Sa ciljem osnaživanja bilateralne saradnje, dve strane pokrenule su niz mehanizma, foruma i drugih platformi i kanala za komunikaciju. Kao jedan od njih jeste i Međudržavni komitet Kine i Italije (*Joint Italy-China Government Committee*). Poslednji u nizu sastanaka održan je u avgustu 2020. godine, kada je Vang Ji (Wang Yi), kineski ministar spoljnih poslova, posetio Italiju. Italija je bila prva evropska država koju je kineski ministar spoljnih poslova posetio tokom njegove evropske turneje za vreme pandemije. Sasvim razumljivo, dve strane pažnju su usmerile na načine prevazilaženja postojećih posledica i sprečavanje budućih izazova izazvanih virusom korona (Xinhua, 2020). Stavljajući Italiju na prvo mesto ukazuje nam na nekoliko činjenica, počevši od toga da Kina želi da produbi već postojeću saradnju sa Italijom. Potom, govori nam o (geo)političkoj i (geo)ekonomskoj važnosti koju Italija ima za kinesku spoljnu politiku i njenim geopolitičkim i geoekonomskim ambicijama prema Mediteranu i EU. Da Kina doživljava

Italiju kao jedan od mogućih prozora za njen dalji prodor u EU, postalo je jasno nakon sastanka koji su Mateo Renci (Matteo Renzi) i Si Đinping održali na Sardiniji 2016. Tom prilikom Si Đinping poslao je dve jasne poruke, od kojih je prva da Kina vidi Italiju kao jedan od potpornih stubova u realizaciji „Inicijative pojas i put“, dok je druga poruka bila o ulozi Italije u kineskim strategijama ka EU. Tom prilikom, posebno je istaknuto da je Italija jedan od najbližih partnera Kine u okvirima EU (China.com, 2016). Kina, dakle, nedvosmisleno i dalekosežno očekuje od Italije kao treće ekonomije i zemlje osnivačice EU da lobira za kineske interese u okviru ove nadnacionalne organizacije, što je za Kinu od velikog značaja, budući da je EU u svojim dokumentima definiše kao sistematskog rivala. Ovo predstavlja veoma zanimljivo određenje Kine od strane EU, ukoliko znamo da i Kina i EU multilateralizam doživljavaju kao strateško sredstvo u obezbeđivanju bezbednosti i razvoja međunarodne zajednice. Na primer, u EU dokumentu pod nazivom *Zjednička vizija, združena akcija: snažnija Evropa*, ističe se da je multilateralizam jedina garancija mira i bezbednosti kako na domaćem, tako i na regionalnom i globalnom nivou (European Commission, 2016; Council of the European Union, 2019). Ovo razumevanje u velikoj je meri u saglasnosti sa već opisanim kineskim Novim konceptom bezbednosti, putem koga se Kina zalaže za partnersko obezbeđivanje bezbednosti i razvoja, a ne po principu unilateralnih akcija. Problem leži u činjenici da dve strane imaju sasvim različita tumačenja i praktičnu primenu koncepta bezbednosti, razvoja i multilateralizma. Za sada, Kina i Italija (EU zemlja članica) približavaju svoja razumevanja o ovim konceptima. Naime, po jednom istraživanju pokazano je da 52% državljana Italije doživljava Kinu kao

pouzdanog partnera i izvor ekonomskog razvoja. Takođe, 36% ispitanika izjasnilo se da bi Italija trebalo sa Kinom da razvije bliže odnose, dok se 30% ispitanika izjasnilo da bi na mesto najbližeg partnera Italije trebalo da budu SAD (Bechis, 2020). Ova promena percepcije kineskih vrednosti i ambicija, u sebi nosi i predznak prihvatanja Kine kao neizazivača globalne bezbednosti i razvoja. Potom, ova promena percepcije prikazuje se kao veoma značajan korak u kineskim ambicijama da postane kontrolor razvoja društvene moći (*social power*) druge države. Stefanović-Štambuk društvenu moć određuje kao moć kreiranja standarda, legitimnih normi i vrednosti (Stefanović-Štambuk, 2010B, 665). U tom smislu, NR Kina želi da uspostavi kontekst saradnje u kojoj će njene strategije i karakteristike razvoja biti prihvaćene kao nadgradnja normi međunarodnog prava. NR Kina, dakle, veruje da će tim putem nivo njenog međunarodnog strateškog kredibiliteta biti daleko viši, i da će samim tim biti prihvaćena kao partner sistemu globalne vladavine.

Pored gorenavedenog Međuvladinog komiteta, dve strane, tačnije *Cassa depositi e prestiti* i Banka Kine 2014. godine osnovale su i Biznis forum Kina–Italija. Poslednji u nizu sastanaka bio je održan u septembru 2019. u Tjendinu (Tianjin). Na forumu su učestvovali predstavnici malih i srednjih preduzeća sa naglaskom na preduzeća koja posluju u automobilskoj, farmaceutskoj, prehrambenoj, poljoprivrednoj, sportskoj i industriji nameštaja. Cilj foruma jeste da se stvori pogodna atmosfera za razvoj ovog tipa preduzeća i za njihovu bolju zastupljenost kako na italijanskom, tako i na kineskom tržištu (Confindustria, 2019). Za italijansku stranu korist se vidi u mogućnosti stvaranja atmosfere zdrave konkurencije na kineskom tržištu, dok se za kinesku stranu korist vidi u

činjenici da upravo mala i srednja preduzeća imaju sve značajniju ulogu u restrukturiranju kineske ekonomije. Podrška poslovanju malim i srednjim preduzećima dodatno je obezbeđena i osnivanjem Kina–Italija fonda za zajedničko investiranje (*Sino-Italian Co-Investment Fund*). Početni kapital Fonda je 100 miliona američkih dolara, i namenjen je za realizaciju projekata širom sveta koji doprinose održivom razvoju. Dakle, kroz ovaj Fond mala i srednja preduzeća i iz Italije i iz Kine kako pojedinačno, tako i kroz partnerstva šire mrežu globalnih partnera, što je za italijansku stranu od velikog značaja, budući da čak 92% italijanskih preduzeća predstavljaju mala i srednja preduzeća (Ghiretti, 2021; Sino-Italian Co-Investment Fund, 2017).

Jedna od performansi „politike reforme i otvaranja“, jeste poboljšanje kvaliteta života građana NR Kine, kao što je povećanje nivoa njihove kupovne moći, naročito na istoku matice zemlje. Pored toga što je viša platežna sposobnost građana Kine izazvala ponovno buđenje Han nacionalizma i još veću neujednačenost između unutrašnjeg zapada i istoka, to je paralelno povećalo i apsorpcionu snagu kineskog tržišta za luksuznom robom označenom etiketom „*Made in Italy*“. Međutim, Kina nije samo kupac luksuzne robe, već i samih brendova koji ih proizvode. Tako na primer, kineska *Shig-Weichai* grupa je za 374 miliona američkih dolara otkupila 75% udela vlasništva u italijanskoj kompaniji *Ferretti*, koja je najveći svetski proizvođač luksuznih jahti. Od sume za koju je ovaj deo vlasničkog udela preuzet 178 miliona američkih dolara jesu investicije za dalji razvoj kompanije, a 196 miliona bilo je namenjeno za otplatu dugova *Ferretti* kompanije (Il Sole 24 Ore, 2012).

Iako su italijanska preduzeća koja posluju na kineskom tržištu brojna i prisutna u skoro

svim oblastima u kojima je kineska država dozvolila prisustvo stranim kompanijama da posluju na njenoj teritoriji, Italija beleži deficit u odnosima sa Kinom. Tokom 2019. godine, italijanski deficit iznosio je skoro tri milijarde američkih dolara, što je bilo praćeno i padom italijanskog izvoza u Kinu za 6% u odnosu na 2018. Tokom, 2019. godine, Kina je bila treća najveća destinacija iz koje je Italija uvozila robu sa skokom uvoza od 7%, i deveto najveće tržište na koje je izvezla robu. Kina je te godine učestvovala sa 2,3% ukupnog izvoza Italije, prvenstveno u oblasti električne opreme i mašina (Valbona Zeneli, 2020). Ističu se brojni razlozi iz kojih Italija beleži deficit u trgovinskim odnosima sa Kinom. Najpre, Prodi i Andornino ističu sličnost između industrijske strukture dveju zemalja, što direktno utiče na njihovo takmičenje. U tom smislu, naglašava se da italijanski uvoz jeftinih kineskih radno intenzivnih dobara, ima negativan uticaj ne samo na razvoj proizvodnih kapaciteta Italije već i na upošljavanje domaće radne snage (Andornino, 2014; Prodi, 2014). Takođe, kao razlog naglašava se i priroda i struktura kineskog tržišta, počev od toga da je kinesko tržište, još uvek, u podređenim sektorima zatvoreno za strane kompanije, a državna kontrola vidljiva je i u činjenici da su kineska preduzeća podržana brojnim i velikim subvencijama kineske države. Pored toga, kinesko tržište u brojnim aspektima zatvoreno je za poslovanje stranih firmi. Kao razlog se ističe i činjenica da kinesko tržište, iako je pod državnom kontrolom, ne predstavlja ujedinjenu celinu, već svaka jedinica u složenoj administrativnoj strukturi Kine deluje kao zasebno tržište. Dakle, možemo reći da se na kineskom tržištu ne stvaraju uslovi poslovanja koji odgovaraju pravilima tržišne ekonomije i fer konkurencije. Sve ovo predstavlja dodatnu

potvrdu jasnog raskoraka u propagandi i praktičnom ponašanju NR Kine.

Ovaj raskorak budi dodatno podozrenje Italije u razvoju dublje saradnje u drugim oblastima, kao što su informaciono-telekomunikaciona industrija. Italija je veoma oprezna, jer postoji bojazan da će NR Kina navodno preuzeti strateški važne grane industrije Italije, usled ambivalentnog stava EU prema krizama kojima je Italija zahvaćena. Kako bi se zaštitila, Italija je usvojila *golden power law*, na koji je stavila amandmane 2020. godine (Zeneli, 2020). Po slovu ovog zakona, Italija ima prava da odobri ili spreči finansijske transakcije sa inostranstvom u oblastima koje se direktno tiču nacionalne odbrane,⁸ energetske bezbednosti, telekomunikacija, transporta i sektora savremene tehnologije, sa posebnim naglaskom na razvoj 5G infrastrukture (White & Case, 2020). Ovaj zakon ima veliki uticaj na kineske ambicije da razvije 5G infrastrukturu na teritoriji italijanske države. Suočavajući se sa skandalima špijuniranja i narušavanja prava na privatnost građana od strane vlade SAD, EU i njene zemlje članice imaju bojazan da bi se i Kina mogla ponašati na potpuno isti način, odnosno da će kineska vlada koristiti Huavej u svrhe špijuniranja, sakupljanja osetljivih podataka i prekida komunikacije. Prateći logiku stvari, italijanska država zauzela je stav da otvoreno tržište ne može odneti primat u odnosu na nacionalnu bezbednost (Lepido, 2019). Takođe, ovakav stav u skladu je sa SAD strateškim planovima o razvoju pete generacije „čistih“ telekomunikacionih

8 Postoje navodi da su Italija i Kina zajedničkom saradnjom prekršile *golden power law*, kada su kineske državne korporacije 2018. godine preuzele 75% u vlasničkoj strukturi italijanske *Alpi Aviation* kompanije. Ova kompanija snabdeva italijanske specijalne jedinice. Problem leži u činjenici da je sporazumom kineska strana preuzela *know-how* tehnologiju (Kington, 2021).

mreža. Stoga, italijansku odluku možemo određenim delom razumeti i kao odgovor na pritisak koji je došao od strane SAD kao deo Transatlantske čiste mreže (*Transatlantic Clean Network*). Za sada, italijanska strana koja se pridržava NATO strateških ciljeva i učestvuje u izgradnji EU jedinstvene spoljne i bezbednosne politike podržava koncept „5G čiste mreže“ (U.S. Department of State, 2020). Zbog toga je italijanska telekomunikaciona kompanija *Telecom Italia Spa* (TIM)⁹ donela odluku o isključivanju Huaveja iz tendera za razvoj 5G infrastrukture u Italiji, prilikom čega su bile pozvane Nokija, Ericson, Cisco (Cisco), Mavenir i *Affirmed Networks* da razviju 5G infrastrukturu u Italiji (Urietti, 2020). Jednim delom, svoju odluku italijanska strana pravdala je isplativošću, pre svega po italijansku ekonomiju. Ovu odluku italijanska strana zasnovala je na činjenici da je sa ekonomskog aspekta daleko korisnije da 5G infrastrukturu na teritoriji Italije konstruišu kompanije koje su već razvile prethodne „G mreže“. Međutim, vlada Republike Italije, rukovođena praktičnim pristupom, u septembru 2020. godine izdala je saopštenje kojim se italijanske IT kompanije ohrabruju da sarađuju sa kineskom kompanijom Huawei u konstrukciji savremene 5G infrastrukture i neophodne tehnologije (*il Governo italiano ha autorizzato Telecom Italia Spa (Tim) a utilizzare le reti e la tecnologia 5G dell'azienda cinese Huawei, nonostante la scelta iniziale di Tim di escludere l'azienda cinese dall'appalto per la costruzione di infrastrutture di reti 5G sul territorio nazionale*) (Informazioni Parlamentari, 2020).¹⁰ Ovo se može razumeti, jer predstavlja veoma pozitivan signal po kinesku stranu, naročito ako uzmemo u obzir

9 Kina ima 2% udela u vlasničkoj strukturi TIM-a (Fong Ng, 2017).

10 U oktobru 2020. godine, vlada Italije zabranila je potpisivanje sporazuma između *Fastweb* i Huaveja o razvoju 5G mreže na teritoriji Italije (Poggetti, 2020).

da je Huawei u 2019. godini najavio investicije od skoro tri milijarde američkih dolara za razvoj IT infrastrukture i tehnologije u Italiji (24 France, 2019). Sa druge strane, Italija i Kina imaju veoma razvijenu saradnju u pitanjima svemira, iako je to oblast koja zahteva deljenje osetljivih informacija. Kao deo te saradnje izdvaja se Li Madou projekat, u okviru koga je Kina 2. februara 2018. lansirala seizmografsko-elektromagnetni satelit u orbitu. Ovaj satelit opremljen je savremenom italijanskom tehnologijom, odnosno, *High Energy Particle Detector (HEPD -01)*. Drugi satelit *CSES-02* očekuje se da bude lansiran u martu 2022. godine. On će biti opremljen još savremenijom *HEPD-02* i detektorom za električna polja (*Electric Field Detector – FED*) (Governo della Repubblica Italiana, 2019). Pored Italije, Kina je veoma stabilnu svemirsku saradnju razvila i sa Francuskom, Nemačkom, kao i sa Evropskom agencijom za svemir i Kancelarijom OUN za saradnju u svemiru (*United Nations Office for Outer Space Affairs*) (Xinhua News, 2019).

Na teritorijama zemlja članica EU, odmah iza Nemačke, Italija je prva najveća destinacija za kineske strane direktne investicije. Prema podacima koje iznosi magazin *The Diplomat*, u periodu od 2000. do 2019. godine Kina je u Italiju investirala preko 25 milijardi američkih dolara, od čega su 17 milijardi bile strane direktne investicije, a ostalo su bili krediti (Zeneli, 2020). Investicije su najvećim delom bile fokusirane na sektore kao što su energetika, transport, razvoj savremene tehnologije, finansije i industrija hrane. Stiče se utisak, da Kina svoje devizne rezerve i u Italiji usmerava ka sektorima koji su ključni za realizaciju kineskih nacionalnih interesa, a pre svega Dve stogodišnjice (*Two Centenary*) i Kineski san.¹¹ Kao jedan od

11 Kineski san je domaćoj i međunarodnoj javnosti Si Đinping predstavio 2012. godine, a odnosi se na

ilustrativnih primera, izdvajamo onaj kada je kinesko državno preduzeće *ChemChina* za osam milijardi američkih dolara preuzelo italijansku korporaciju za proizvodnju guma Pireli. Kina je proširila kapacitete proizvodnje guma ove korporacije kako bi mogla da ogovori na zahteve brzorastućih tržišta u Kini, Japanu i Južnoj Koreji. Stoga, Pireli fabrike koje su locirane u Kini raspolazu najsavremenijom 4.0 tehnologijom, u kojima je zapošljeno preko četiri hiljade radnika. Svojim savremenim proizvodnim kapacitetima do kraja 2018. godine ova korporacija proizvela je preko dvanaest miliona guma, koje prodaje na tri hiljade i sedam stotina prodajnih mesta u Kini (Zhong, 2019). Pored toga, kinesko državno energetska preduzeće *State Grid Corporation* i italijanska finansijska kuća *Italian Cassa di Depositi e Prestiti* su 31. jula 2014. godine potpisale sporazum po kome kineska korporacija ulaganjima od preko dve milijarde američkih dolara preuzima 35% vlasničkog udela u italijanskom preduzeću *CDP Reti*. *CDP Reti* ima 30% u vlasničkoj strukturi italijanskog *SNAM* – konglomerata za istraživanje i eksploataciju gasa i 30% u vlasničkoj strukturi italijanskog konglomerata *TERNA* – jednog od najvećih proizvođača dalekovoda i druge infrastrukture neophodne za prenos električne energije. Takođe, po slovu ovog sporazuma kineska strana može imenovati dva člana upravnog odbora u *CDP Reti* i po jednog člana u *SNAM* i *TERNA*. Takođe, *Shanghai Electric Group* je od Strateškog fonda Italije (*Italian Strategic Fund*) preuzela udeo od 40% u vlasničkoj strukturi italijanske korporacije *Ansaldo Energia*. Ovim preuzimanjem, *Ansaldo Energia* postala je jedan od ključnih aktera na kineskom

ujedinjenje Kine. Dve stogodišnjice predstavljaju napore Kine da do 2020. godine stvori relativno dobrostojeće društvo, a do 2050. društvo srednje razvijene zemlje.

brzorastućem tržištu energenata (Fong Ng, 2017). Naime, u Đenovi 2017. godine *Ansaldo Energia* i *Shanghai Electric Group* na jednoj strani i kineske kompanije *Shenergy Electric Group* i *Shanghai Electric Power* na drugoj, potpisale su tri komercijalna i jedan tehnološki ugovor. Sporazumima se definišu uslovi i rokovi za konstrukciju dve visoko modernizovane elektrane u Kini. Italijanska korporacija *Ansaldo Energia*, obavezala se da koristi najsavremeniju tehnologiju, kao što su GT36 turbine proizvedene u Italiji. Kineska strana, pak, obavezala se da će pružiti visoki nivo zaštite intelektualne svojine, kao i pravila poslovanja i zaštite životne sredine koja su definisana EU pravnim okvirom. Potpisivanjem ovih sporazuma i jedna i druga strana ostvarile su višestruke dobiti. Najpre, kineskoj strani neophodna je „zelena tehnologija“ kako bi smanjila nivo zagađenja i rešila posledice do kojih je došla neodrživim sprovođenjem „politike reforme i otvaranja“. Rešavanje ekoloških problema za NR Kinu od ključnog je značaja sa nekoliko stanovišta, počev od realizacije Dve stogodišnjice i daljeg poboljšanja kvaliteta života građana, a potom i sa stanovišta realizacije ciljeva zacrtanih u kampanji Prelepa Kina (*Beautiful China*) i ambicioznom planu da Kina do 2060. godine postane klimatski neutralna zemlja.¹² Za italijansku stranu kontinuirani izvoz

¹² Uostalom, dve strane klimatske promene prepoznaju kao veli izazov po globalnu bezbednost i razvoj, čije prevazilaženje zahteva globalno, odnosno udruženo delovanje. U skladu sa tim, dve strane usaglasile su se da zajedničkom saradnjom stvaraju „zelenu civilizaciju“, pridržavajući se ciljeva i principa definisanih u okviru Pariškog sporazuma o klimatskim promenama i Međunarodne koalicije za zeleni razvoj „Inicijative pojas i put“ (*BRI International Green Development Coalition*). Prema pravilima stvaranja ove koalicije, Kina se obavezuje da njene investicije u okviru „Inicijative pojas i put“ budu investicije koje će pospešivati ekološku zaštitu i biti u skladu sa principima za zeleno investiranje (*green investment principles*) (Lagarde, 2019).

njene savremene tehnologije na dinamično kinesko tržište uz garantovani visoki nivo zaštite intelektualne svojine ne predstavlja samo potvrdu da će se kinesko tržište većim delom pridržavati pravila tržišne ekonomije, već i činjenicu da će Italija imati daleko veći uticaj u budućem razvoju Kine. Jednim od potpisanih sporazuma dat je okvir saradnje Italije i Kine na teritorijama drugih država koje se nalaze duž „Inicijative pojas i put“. U skladu sa tim, dve strane uspešno su realizovale projekat na teritoriji Pakistana. U realizaciji novog projekta, *Shanghai Electric Power* nastupala je sa pozicije finansijera, dok su *Shanghai Electric Group* i *Ansaldo Energia* obezbedili neophodnu mehanizaciju, tehnologiju i pružili logističku podršku u izgradnji elektrane u Pakistanu (*Ansaldo Energia*, 2018). Pored Pakistana, dve strane saraduju i u Sueckom kanalu, koji je „spojnica“ između Evrope, Srednjeg i Dalekog istoka. Sa takvom geografskom pozicijom, Suecki kanal poseduje ogroman geopolitički, geoekonomski i strateški uticaj kako u spoljnoj politici Kine, tako i u spoljnoj politici Italije. U tom smislu, Italija je postala značajan partner u kineskim investicijama namenjenim za razvoj industrijske zone u Sueckom kanalu (*Al-Masry*, 2019). Dakle, u Sueckom kanalu Kina i Italija prepoznale su jedna drugu kao pouzdane partnere u prevazilaženju geopolitičkih i bezbednosnih izazova koji se konstantno javljaju u ovom delu Mediterana, a koji zbog svog obima i ciljeva uključenih strana mogu ugroziti globalnu bezbednost, stabilnost i razvoj. Stoga, možemo zaključiti da je ekonomska saradnja Kine i Italije u velikoj meri prožeta i pitanjima političkog i strateškog karaktera (*Heath*, 2016: 163). Prateći ovu logiku, uviđamo da se kinesko spoljopolitičko ponašanje prema Mediteranu bazira na dva osnovna stuba. Prvi stub predstavljaju diplomatske

inicijative kojima Kina stvara partnerstva, najpre sa državama koje geografski pripadaju regionu Mediterana, a potom i sa državama koje su interesno prisutne u ovom delu sveta. Kao drugi stub možemo odrediti kineske ambicije da kroz široku mrežu partnerstava svoju mornaricu globalnog dometa učini strateški važnim saradnikom u obezbeđivanju Sredozemnog mora. Sa druge strane, saradnja dveju država u Mediteranu više je *ad hoc* karaktera, budući da ne postoje institucionalizovani mehanizmi kojim bi se jasno odredila pravila i ciljevi *win-win* saradnje između Italije i Kine. Takođe, kada je reč o saradnji Kine i Italije na teritorijama drugih država, izdvajamo i njihovu saradnju u Iranu. Naime, Nacionalna železnica Italije nadgledala je *China Engineering Corporation* dok je gradila brzu železnicu na relaciji Teheran–Kom–Isfahan. U realizaciji ovog projekta učestvovala je i nemačka korporacija *Siemens* (*Italian Maritime Economy*, 2019).

Kao što je bilo navedeno, Kina svoje investicije određenim delom usmerava i u industriju hrane Italije. Tako je kineska korporacija *Blue River Dairy* u italijanski *Minoter Spa*, koji se nalazi pod upravom *Alimenti Spa*, čije je sedište na Sardiniji, uložila preko pedeset miliona američkih dolara za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta, naročito za proizvode od ovčijeg, kozijeg i kravljeg mleka, kao što su sir i dohrana za bebe. Italijanska strana je, pak, u obavezi da poveća izvoz ovih proizvoda u Kinu (*Alimenta S.R.L.*, 2016). Ovo je jedan od brojnih primera, kako Kina utiče na formiranje cene hrane na međunarodnom tržištu. Međutim, ukoliko analiziramo samo tržište dohrane za bebe, uvidećemo da ono iz više razloga može predstavljati izvor ogromnog profita za italijansku stranu. Kao prvi razlog izdvaja se povećanje potražnje dohrane za bebe na kineskom tržištu, te se

iznose podaci da bi do kraja 2023. godine ta potražnja mogla da dostigne vrednost od 32 milijarde američkih dolara (Li, 2018; Moon, 2020). Kao drugi razlog ističu se skandali vezani za rad kineskih kompanija koje proizvode dohranu za bebe, a koje posluju na kineskom tržištu. Naime, 2008. godine u Kini preko tri stotine hiljada beba osetilo je posledice, a njih šest podleglo je posledicama trovanja, budući da je dohrana za bebe u sebi sadržala melamin, to jest, supstancu za proizvodnju plastike (Moon, 2020). Ovaj skandal bio je dodatni podsticaj za inostrane firme da se bolje pozicioniraju na kineskom tržištu. Kada je reč o prisutnosti italijanskih proizvoda na tržištu hrane u Kini, veliki podsticaj dat je kada su Kina i EU 14. septembra 2020. godine potpisale sporazum o zaštiti geografskog porekla hrane. Na listi sporazuma našlo se stotinu EU i stotinu kineskih proizvoda. Od stotinu EU proizvoda, njih 26 označeni su geografskim poreklom iz Italije (Fontanelli, 2021).

ZAKLJUČAK

NR Kina investira kako materijalna, tako i nematerijalna sredstva za realizaciju svojih inicijativa. U svom osnovnom cilju te inicijative imaju dalju političku i ekonomsku globalizaciju. U tom procesu, Kina kroz bilateralnu i multilateralnu saradnju „plete“ globalnu mrežu partnera i stvara strukture međudržavnih odnosa, za koje, pak, veruje da će odagnati sumnje u krajnju svrhu njenog aktivnog međunarodnog angažmana, i da će samim tim doprineti međunarodnom prihvatanju Kine kao benevolentne i legitimne supersile. Međutim, podozrenje pojedinih država, još uvek presudno utiče na formiranje njihovih odnosa i saradnje sa Kinom.

Jedan od delova veoma složene slike

kineskog spoljnopolitičkog dinamizma i ponašanja predstavlja politička, ekonomska, bezbednosna, kulturna i naučna saradnja između Kine i Italije. Na političkom nivou dve države postepeno i u skladu sa prepoznatim zajedničkim interesima ojačavaju saradnju. U tom smislu, dve strane pokrenule su brojne mehanizme i potpisale brojne sporazume, kao što je Memorandum o razumevanju i saradnja u okviru „Inicijative pojas i put“. Kada je reč o ekonomskoj saradnji, iako rukovodstvo Komunističke partije Kine insistira na tome da njen razvoj predstavlja i razvoj drugih država, Italija beleži trgovinski deficit u saradnji sa Kinom. Tržište Kine još uvek ne predstavlja jedinstvenu celinu, već funkcioniše kao skup međusobno nepovezanih jedinica, što nastaje kao posledica veoma složenog administrativnog uređenja NR Kine. Takođe, kinesko tržište još je uvek u brojnim segmentima zatvoreno za inostrane kompanije i strane direktne investicije i samim tim nalazi se pod direktnom kontrolom države. U takvom sistemu tržište ne funkcioniše po pravilima tržišne ekonomije, što je dodatno osnaženo i korupcijom, kao i činjenicom da su kineske nacionalne korporacije potpomognute brojnim državnim subvencijama. Dakle, na kineskom tržištu strane korporacije kao i mala i srednja preduzeća nemaju isti tretman kao domaće, tj. kineske. Pored toga, kineske investicije u Italiji najvećim su delom investicije preuzimanja, a ne *greenfield* investicije. Kada je reč o sektorskom usmeravanju kineskih investicija, one su najvećim delom usmerene ka sektorima koji su neophodni kineskim ambicijama realizacije svojih nacionalnih interesa. Stiče se, dakle, utisak da Peking u svom spoljnopolitičkom ponašanju ne uključuje razvojne interese Italije ili neke druge države, što se može iskoristiti kao potvrda o raskoraku između

proklamovanog i zvaničnog ponašanja Kine. Sa druge strane, ovo može poslužiti kao veliki podsticaj Italiji da promisli i reorganizuje svoje odnose sa Kinom i da ih planski i sektorski usmerava, tako da više pogoduju realizaciji italijanskih nacionalnih interesa. U tom smislu, Italija bi trebalo da nastupa sa pozicije strukturalne i odnosne moći, koja je podržana realnim adutima, kao što su zemlja osnivač EU, članica sedam najrazvijenijih ekonomija sveta (G7) i izvoznik savremene i „zelene“ tehnologije. Tim putem, Italija bi stvorila daleko više prostora za nastojanje da Kina svoje razumevanje zajedničke dobiti približi evropskim standardima.

Pored bilateralne, saradnja Kine i Italije veoma je razvijena i na multilaterlnom nivou, najpre u okvirima EU. Italija je u tom procesu ograničena brojnim pravilima koja ipak nisu podržana jedinstvenim EU stavom i viđenjem Kine. Nejedinstvenost EU stava bila je vidljiva kada je došlo do potpisivanja Sveobuhvatnog investicionog sporazuma između EU i Kine. Međutim, nejedinstvenost se videla i u samom političkom i biznis shvatanju saradnje sa Kinom. U tom svetlu, Gireti (Francesca Ghiretti) pokazuje da je sa političkog stanovišta Italija bila marginalizovana od strane Nemačke i Francuske prilikom potpisivanja Sveobuhvatnog investicionog sporazuma, budući da je Italija očekivala da će nakon Brexita uz Francusku i Nemačku, postati deo leaderske trojke EU. Italija je zahtevala da se sporazum potpiše na institucionalnom nivou, međutim, to se nije desilo jer je francuski predsednik Emanuel Makron bio prisutan prilikom potpisivanja sporazuma (Ghiretti, 2021). Sa druge strane, pak, na biznis planu potpisivanje ovog Sporazuma vidi se kao velika mogućnost za italijanske firme koje su već prisutne na kineskom tržištu, ali se ovim Sporazumom ne daje nikakav novi

okvir za italijansko investiranje u Kinu, odnosno ne brane se italijanski investicioni interesi, kao ni interesi malih i srednjih preduzeća (Boselli & Marazzi, 2021). Ipak, Italija i Kina imaju veoma razvijenu saradnju u forumima i organizacijama koji se bave pitanjima prevazilaženja izazova nametnutih klimatskim promenama.

Ukoliko imamo u vidu ekonomske i političke potencijale Kine i Italije, uviđamo da u odnosima ovih dveju zemalja postoji još prostora za njihovo pretvaranje u realne adute saradnje. Na kraju, ostaje da vidimo da li dve države imaju dovoljno diplomatske mudrosti i institucionalnih kapaciteta da paralelno sa zaštitom nacionalnih interesa kroz partnerstvo obezbede globalnu bezbednost i razvoj, kao i u kojoj meri će Italija biti u mogućnosti da se odupre pritiscima SAD, kako na bilateralnom nivou, tako i kroz združeno delovanje EU.

REFERENCE

- Politico. (2021). Germany's Drive for EU-China Deal Draws Criticism from other EU Countries. Posećeno 5. 1. 2021. URL: <https://www.politico.eu/article/germanys-drive-for-eu-china-deal-draws-criticism-from-other-eu-countries/>.
- 24 France. (2019). Huawei Says it Plans to Invest \$3.1 Billion in Italy. Posećeno 7. 9. 2020. URL: <https://www.france24.com/en/20190715-huawei-says-it-plans-invest-31-billion-italy> (Accessed 7 September 2020).
- Alimenta S.R.L. (2016). Alimenta: A Joint Venture with Blue River Dairy to Consolidate itself in the Chinese Sheep and Goat Milk Market. Posećeno 1. 10. 2020. URL: <http://alimentasrl.com/2131/alimenta-a-joint-venture-with-blue-river>

- dairy-to-consolidate-itself-in-the-chinese-sheep-and-goat-milk-market.html.
- Al-Masry, A. Y. (2019). Head of Suez Canal Economic Zone, Chinese Official Discuss TEDA Projects. Posećeno 1. 9. 2020. URL: <https://egyptindependent.com/head-of-suez-canal-economic-zone-chinese-official-discuss-teda-projects/> (Accessed 1 September 2020)
- Ambrosio, T. (2008). Catching the 'Shanghai Spirit': How the Shanghai Cooperation Organization Promotes Authoritarian Norms in Central Asia. *Europe-Asia Studies*, (60) 8: 1321–1344.
- Andornino, G. (2015). Sino-Italian Relations in Turbulent Mediterranean: Trends and Opportunities. *Mediterranean Quarterly*, (26) 1: 40–58.
- Andornino, G. (2014). Strategic Ambitions in Times of Transition: Key Patterns in Contemporary Italy-China Relations. In: *Giovani Andornino & Maurizio Marinelli (ur.): Italy's Encounters with Modern China – Imperial Dreams, Strategic Ambitions* (147–170). New York.
- Ansaldo Energia. (2018). Rafforzare la Collaborazione tra Ansaldo Energia e Shanghai Electric – Firmati Tre Importanti Accordi Commerciali e Tecnologici. Posećeno 7. 9. 2020. URL: <https://www.ansaldoenergia.com/PowerGenDecember2018/2/#zoom=z>.
- Bakota, I. (2020). „Diamond stage“ in Sino-Croatian Relations. *Croatian International Relations Review*, (26) 86: 156-176.
- Bechis, F. (2020). Se gli Italiani Preferiscono la Cina agli USA (e all UE). Posećeno 4. 9. 2020. URL: <https://formiche.net/2020/04/italiani-preferiscono-cina-usa-ue/>.
- Boselli, M. & Marrazzi, M. 2021. L'accordo sugli investimenti Ue-Cina e' un grande opportunita' per l'Italia. *Milano Finanza*. Posećeno 16. 9. 2021. URL: <https://www.milanofinanza.it/news/l-accordo-sugli-investimenti-ue-cina-e-una-grande-opportunita-per-l-italia-202102182219129066>.
- China.com. (2016). 习近平会见意大利总理: 加强“一带一路”战略对接. Posećeno 3. 9. 2020. URL: http://news.china.com.cn/2016-11/17/content_39731365.htm.
- Confindustria. (2019). Business Forum Italia – Cina Missione Imprenditoriale Dedicata alle PMI. Posećeno 4. 9. 2020. URL: Available at https://www.confindustria.it/home/appuntamenti/eventi-confindustria/dettaglio-evento/business_forum_italia_cina.
- Council of the European Union. (2019). EU Action to Strengthen Rules-Based Multilateralism. Posećeno 12. 10. 2020. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/06/17/effective-multilateralism-council-adopts-conclusions/>.
- Cuscito, G. (2017). C'è Ancora Posto per l'Italia nella BRI?. *Limes*. Gennaio: 187–195.
- Lee, D., Hudson, D. (2014). The Old and New Significance of Political Economy in Diplomacy. *Review of International Studies*, (30) 3: 343–360.
- Dossi, S. (2010). *China Between the Mainland and the Sea*. Venice: XXIV Convegno SISP.
- Dossi, S. (2018). Dal dibattito accademico al

progetto geopolitico – Le Nuove Vie della Seta fra potere marittimo e potere continentale. *Quaderni di Geografia*, (1) 1: 111–122.

European Commission. (2016). *Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe*. Posećeno 12. 10. 2020. URL: Available at https://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf.

Fallon, T. (2021). *The Strategic Implications of the China-EU Investment Deal*. *The Diplomat*. Posećeno 5. 1. 2021. URL: <https://thediplomat.com/2021/01/the-strategic-implications-of-the-china-eu-investment-deal/>.

Fleming, S. & Khan, M. (2021). *EU Proposes New Infrastructure Program to Rival China*. *Financial Times*. Posećeno 17. 9. 2021. URL: <https://www.ft.com/content/7feb34b3-6ce3-4883-b18b-1e2b4401678e>.

Fong Ng, Y. (2017). *Gli Investimenti Cinesi in Italia, Effetti Economici su Sistema Paese, Tesi di Laurea*, Venezia: Universita' Ca' Foscari.

Fontanelli, L. (2021). *Accordo UE-Cina su tutela Igp e Dop: le opportunita' per l'export italiano*. *Export Planning*. Posećeno 28. 8. 2021. URL: <https://www.exportplanning.com/magazine-italia/article/2021/06/09/accordo-ue-cina-su-tutela-igp-e-dop-le-opportunita-per-lexport-italiano/>.

Ghiretti, F. (2021). *Italy and the Comprehensive Agreement on Investments: Dissapointment over the Process*. *Asia Europe Journal*. Posećeno 16. 9. 2021. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10308-021-00630-6>.

Global Times. (2019). *Italy's Plan to Join BRI aims to Build Multiple Gateways between*

Asia and Europe. *Global Times*. Posećeno 31. 8. 2020. URL: <http://www.globaltimes.cn/content/1142719.shtml>.

Governo della Repubblica Italiana. (2019). *Comunicato Congiunto tra la Repubblica Italiana e la Repubblica Popolare Cinese sul Rafforzamento del Partenariato Strategico Globale*. Governo della Repubblica Italiana. Posećeno 7. 9. 2020. URL: http://www.governo.it/sites/governo.it/files/ComunicatoCongiunto_Italia-Cina_20190323.pdf.

Heath, T. R. (2016). *China's Evolving Approach to Economic Diplomacy*. *Asia Policy*, (22): 157–192.

Horowitz, J. (2019). *Italy's Deal with China Signals a Shift as U.S. Influence Recedes*. *New York Times*. Posećeno 10. 9. 2020. URL: <https://www.nytimes.com/2019/03/30/world/europe/italy-one-belt-one-road-china.html>.

Il Gruppo Ferretti Comprato dai Cinesi di Shig-Weichai. (2012). *Il Sole 24 Ore*. Posećeno 7. 9. 2020. URL: <https://st.ilsole24ore.com/art/economia/2012-01-10/gruppo-ferretti-comprato-cinesi-085538.shtml?uuid=AaWrMNC>.

Informazioni Parlamentari. (2020). *Camera dei Deputati – 4 -06717 – Interrogazione sull'Autorizzazione a Telecom Italia Spa (TIM) di Utilizzare le Reti e Tecnologia 5G dell'Azienda Cinese Huawei*. Posećeno 10. 9. 2020. URL: <http://www.infoparlamento.it/tematiche/interrogazioni-interpellanze-risoluzioni-mozioni/camera-dei-deputati-406717-interrogazione-sull-autorizzazione-a-telecom-italia-spa-tim-di-utilizzare-le-reti-e-la-tecnologia-5g-dell-azienda-cinese-hu>.

- New Scenarios in Mediterranean: The Suez and China, the Strategies of Big Carriers, New Technologies and Energy Routes. (2019). Italian Maritime Economy. Posećeno 18. 9. 2020. URL: <https://www.srm-maritimeconomy.com/p/6th-italian-maritime-economy-report-new-scenarios-in-the-mediterranean-suez-and-china-the-strategies-of-big-carriers-new-technologies-and-energy-routes/>.
- Ji, Y. (2019). China's „New“ Diplomacy, Foreign Policy and Defense Strategy. In P. Ker, Chinese – „New“ Diplomacy – Tactical or Fundamental Change (pp. 77-109). New York: Palgrave MacMillan.
- Jihong, C. (2018). Overseas Port Investment Policy for China's Central and Local Governments in the Belt and Road Initiative. *Journal of Contemporary China*, (28) 16: 1–20.
- Kington, T. (2021). Italian Police Raid Drone Maker over Alleged Chinese Takeover. *Defense News*. Posećeno 17. 9. 2021. URL: <https://www.defensenews.com/unmanned/2021/09/03/italian-police-raid-drone-maker-over-alleged-chinese-takeover/>.
- Kilibarda, Z. (2008). *Osnovi Geopolitike*. Belgrade: Službeni glasnik.
- Kratz, A. (2019). New Data on the „Debt Trap“ Question. Rhodium Group. Posećeno 31. 8. 2020. URL: <https://rhg.com/research/new-data-on-the-debt-trap-question/>.
- Kratz, A. (2017). China's Buying Spree in Italy. European Council on Foreign Relations. Posećeno 3. 9. 2020. URL: https://www.ecfr.eu/publications/summary/china_and_the_mediterranean_open_for_business.
- Kuo, M. A. (2019). China-Italy Relations: The BRI Effect. *The Diplomat*. Posećeno 17. 9. 2020. URL: <https://thediplomat.com/2019/04/china-italy-relations-the-bri-effect/>.
- Lagarde, C. (2019). BRI 2.0.: Stronger Frameworks in the New Phase of Belt and Road. International Monetary Fund. Posećeno 7. 12. 2020. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2019/04/25/sp042619-stronger-frameworks-in-the-new-phase-of-belt-and-road>.
- Lepido, D. (2019). Italian Lawmakers Urge Government to Consider Huawei 5G Ban. *Bloomberg*. Posećeno 7. 9. 2020. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-12-20/italian-lawmakers-urge-government-to-consider-huawei-5g-ban>.
- Li, L. (2018). China's Goat Milk Price Nearly Doubles, Puts Squeeze on Formula Processors. *Yi Cai Global*. Posećeno 13. 9. 2020. URL: <https://www.yicai.com/news/china-goat-milk-price-nearly-doubles-puts-squeeze-on-formula-processors>.
- Marinelli, M. 2014. Projecting Italianita' on the Chinese Space: The Construction of the „Aristocratic“ Concession in Tianjin (1901-1947). In: *Giovani Andornino & Maurizio Marinelli (ur.): Italy's Encounters with Modern China – Imperial Dreams, Strategic Ambitions* (1-26). New York.
- Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. (2002). China's Position Paper on the New Security Concept. Posećeno 31. 8. 2020. URL: <https://www.fmprc.gov.cn/ce/ceun/eng/xw/t27742.htm>.
- Ministry of National Defense of the People's Republic China. (2019). China's

- National Defense in the New Era. Posećeno 25. 8. 2020. URL: http://eng.mod.gov.cn/publications/2019-07/24/content_4846452.htm.
- Mitrovic, D. (2016B). „The Belt Road“: China’s Ambitious Initiative . China International Studies, July/August: 76-95.
- Mitrovic, D. (1995). *Kineska reforma i svet*. Belgrade: Institut za ekonomiku i finansije.
- Mitrovic, D. 2016. „Sixteen Plus One“ in 2015–2016 – Upgrading, Framing and Stepping up Cooperation. Asian Issues, (1) 2: 7–23.
- Mitrovic, D. (2014). China in the West’s East – and Beyond: Politics and Economics of China plus Sixteen Cooperation Framework. Serbian Political Thought, (2) 10: 19–50.
- Mitrovic, D. 2018. China’s Belt and Road Initiative: Connecting and Transforming Initiative. In Y. C. al (eds.), *The Belt and Road Initiative in the Global Arena: Chinese and European Perspectives* (pp. 17–35). Palgrave MacMillan. Singapore:
- Mitrovic, D. (2012). China’s Response to the World Economic Crises and Her Rise. In Selina Chin Chang (eds.), *Proceedings of the 7th Annual Conference of the Asian Association* (pp. 59–77). Hong Kong Shue Yan University. Hong Kong.
- Mitrovic, D. (2019). The People’s Republic of China at the Threshold of the New Century. In Dragana Mitrovic (eds.), *From Socialist Modernization to Chinese Dream* (pp. 9–19). Institute for Asian Studies. Belgrade.
- Moon, L. (2020). China’s Parent Haunted by Melamine Baby Milk Scandal still Favour Foreign Brands. South China Morning Post. Posećeno 7. 9. 2020. URL: <https://www.scmp.com/business/companies/article/3051808/foreign-brands-still-dominate-parents-do-not-trust-chinas-home>.
- Nan, L. (2009). The Evolution of China’s Naval Strategies and Capabilities: From “Near Cost” and „Near Seas“ to „Far Seas“. Asian Security, (5) 2: 144–169.
- National Development and Reform Commission. (2017). Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road. Posećeno 26. 8. 2020. URL: https://reconasia-production.s3.amazonaws.com/media/filer_public/e0/22/e0228017-7463-46fc-9094-04.
- Office of the Secretary of Defense – USA. (2020). *Military and Security Developments Involving the People’s Republic of China 2020*. Posećeno 25. 9. 2020. URL: <https://media.defense.gov/2020/Sep/01/2002488689/-1/-1/1/2020-DOD-CHINA-MILITARY-POWER-REPORT-FINAL.PD>.
- Prodi, G. (2014). Economic Relations between Italy and China. In G. A. Maurizio Marinelli (eds.), *Italy’s Encounters with Modern China – Imperial Dreams, Strategic Ambitions* (pp. 171–200). Palgrave Mc Millan. New York.
- Progetti, L. (2020). EU-China Mappings – Interactions between the EU and China on key issues. MERICS. Posećeno 15. 9. 2021. URL: <https://merics.org/sites/default/files/2021-01/210118%20Merics%20EU-China%20Mappings%20final.pdf>.
- Schweller, R. (2008). *Unanswered Threats, Political Constraints on the Balance of Power*.

- United Kingdom: Princeton University Press.
- Sferra Carini, P. (2014). Italy's Engagement with the People's Republic of China in the Context of the EU-China Strategic Partnership. In G. A. Maurizio Marinelli (eds.), *Italy's Encounters with Modern China – Imperial Dreams, Strategic Ambitions* (pp. 219–247). Palgrave Mc Millan. New York.
- Shapiro, J. (2017). Gli Statu Uniti Controllano già le Vie della Seta. *Limes*, Gennaio: 93–103.
- Sino-Italian Co-Investment Fund. (2017). Sino-Italian Co-Investment Fund. Posećeno 7. 9. 2020. URL: https://www.cdp.it/sitointernet/page/en/cdp_in_beijing_new_sinoitalian_coinvestment_fund?contentId=PRG20870.
- Stefanović-Štambuk, J. (2010B). Da li je diplomatija danas održiva? *Međunarodni problemi*, LXII (4): 641–677.
- Stefanović-Štambuk, J. (2010). Održivost: Uporište preuredivnja diplomatske teorije. *Godišnjak Fakulteta političkih nauka*, (4) 4: 253–269.
- Sun, J. (2020). The Belt and Road Initiative and the Theoretical Innovation of International Cooperation: Culture, Philosophy and Practice. *China International Studies*, 4: 41–69.
- Sun, J. (2018). Understanding the Belt and Road Initiative from the Perspective of Globalization. *Asian Issues*, 7–22.
- The Government of the Italian Republic. (2019). Memorandum of Understanding between the Government of Italian Republic and the Government of the People's Republic of China on Cooperation within the Framework of the Silk Road Economic Belt and the 21st Maritime Silk Road Initiative. Posećeno 21. 9. 2020. URL: http://www.governo.it/sites/governo.it/files/Memorandum_Italia-Cina_EN.pdf.
- The State Council of the People's Republic of China. (2015). China's Military Strategy. Posećeno 31. 8. 2020. URL: http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2015/05/27/content_281475115610833.htm.
- The White House. (2021). FACT SHEET: President Biden and G7 Leader Launch Build Back Better World (B3W) Partnership. Posećeno 15. 9. 2021. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/06/12/fact-sheet-president-biden-and-g7-leaders-launch-build-back-better-world-b3w-partnership/>.
- Trading Economics. (2020). China Foreign Exchange Reserves. Posećeno 25. 8. 2020. URL: <https://tradingeconomics.com/china/foreign-exchange-reserves>.
- Urietti, D. (2020). TIM Esclude Huawei dalle Gare per il 5G in Italia. *Corriere della Sera*. Posećeno 26. 12. 2020. URL: https://www.corriere.it/tecnologia/20_luglio_10/tim-esclude-huawei-gare-il-5g-italia-brasile-ea8b3d50-c28e-11ea-8ea9-95041619a4a2.shtml.
- U.S. Department of State. (2020). The Clean Network. Posećeno 15. 9. 2021. URL: <https://2017-2021.state.gov/the-clean-network/index.html>.
- Zeneli, V., Capriati, M. (2020). Is Italy's Economic Crises an Opportunity for China. *The Diplomat*. Posećeno 4. 9. 2020. URL: <https://thediplomat.com/2020/04/is-italys->

- economic-crisis-an-opportunity-for-china/
- White & Case. (2020). COVID-19 Italy Expands Golden Power Review of Foreign Investments. Posećeno 4. 9. 2020. URL: <https://www.whitecase.com/publications/alert/covid-19-italy-expands-golden-power-review-foreign-investments>.
- Xinhua. (2020). China, Italy Must Push for New Progress in Ties, Chinese FM . Posećeno 4. 9. 2020. URL: http://www.xinhuanet.com/english/2020-08/26/c_139319101.htm.
- Xinhua. (2019). Interview: Xi's Visit to Open New Chapter in China-Italy Ties, Says Ambassador. Posećeno 3. 8. 2020. URL: http://www.xinhuanet.com/english/2019-03/20/c_137910407.htm.
- Xinhua. (2019B). China Focus: China Advances International Space Cooperation. Posećeno 24. 9. 2020. URL: http://www.xinhuanet.com/english/2020-07/13/c_139209385.htm.
- Xu, S. (2020). The Emergence and Fallacy of „China's Debt-trap Diplomacy“ Narrative. *China International Studies*, 69: 69–85.
- Zhang, W. (2006). Sea Power and China's Strategic Choices. *China's Security*, Summer 2006: 17–31.
- Zhexin, Z. (2018). The Belt and Road Initiative China's New Geopolitical Strategy. *China Quarterly of International Strategic Studies*, (4) 3: 327–343.
- Zhong, N. (2019). Pirelli Swears by Expansion, Tech to Race on China Roads. *China Daily*. Posećeno 7. 9. 2020. URL: <http://www.chinadaily.com.cn/a/201906/10/WS5cfd203a3101765772304a8.html>.

SINO-ITALIAN POLITICAL AND ECONOMIC COOPERATION Perspectives and challenges

Keywords:

China, Italy, Mediterranean, geopolitics, geoeconomics, partner diplomacy.

Author:

Slobodan Popović is a PhD student at the Faculty of Political Sciences of the University of Belgrade.

Correspondence:

slobodan.popovic@fpn.bg.ac.rs

Field:

International relations

Summary

The purpose of this article is to examine Sino-Italian political and economic cooperation. The first part of the paper reviews the still ongoing process of China's ambitions to present itself as a 'non-Other' to the international society by carrying out economic development and political opening and offering the Belt and Road Initiative to international partners. However, Beijing still faces (un)justified accusation that it affects the implementation of the already established norms, principles and procedures of the international law, sustainable development, geopolitical order, and geoeconomic distribution of wealth. For the purpose of this research, our focus will be on Italian understanding of the maritime perspective of the Belt and Road Initiative. The second part examines tools that the two countries use for overcoming obstacles to political and economic cooperation, whilst striving not just to widen and strengthen mutual trust, sincerity, and pragmatism, but to protect national interests as well.

DOI:

10.5937/politeia0-32873

Paper received on:

10.04.2021.

Paper accepted for publishing on:

23.06.2021.

